

МКЗБ В УКРАЇНІ ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

24 лютого 2022 року Росія розпочала повномасштабне вторгнення в Україну, ескалюючи агресію 2014 року, результатом якої була окупація Криму та частини території Донецької та Луганської областей. На початку квітня 2022 року масові поховання було виявлено в Бучі, Ірпіні та селищі Макарів (Київська область). Протягом 2022 та 2023 років, нові місця масових поховань було виявлено в Ізюмі (Харківська область) та Лимані (Донецька область). Ці поховання свідчать про існування численних могил із невпізнаними людськими останками на території, що була тимчасово окупована російськими військами.

Обставини, за яких люди зникають безвісти в Україні, включають примусове переміщення, страти без належного судового розгляду, утримання під вартою без зв'язку з зовнішнім світом, викрадення людей, розділення сімей, включаючи незаконне усиновлення та торгівлю людьми. Серед зниклих безвісти є українці та представники інших національностей, учасники бойових дій та цивільні. Згідно з міжнародним правом, держави зобов'язані проводити розслідування справ зниклих безвісти осіб і сприяти притягненню винних у їх зникненні до відповідальності. Притягнення винних до відповідальності є частиною ширших заходів із забезпечення правосуддя, захисту прав сімей зниклих безвісти та забезпечення верховенства права.

Автор фото: Krysja

Діяльність МКЗБ (англ. ICMP-International Commission on Missing Persons) спрямована на підтримку зусиль органів влади та зміцнення довіри до них у питаннях розслідування зникнень. Програма МКЗБ в Україні зосереджена на наступних стратегічних цілях:

- Підтримка подальшого розвитку та зміцнення технічної спроможності України у забезпеченні неупередженого та сталого підходу до розслідування справ про зниклих безвісти, який забезпечить отримання належних та допустимих доказів для міжнародного суду. Така підтримка охоплює різні аспекти розслідувань, починаючи від провадження фахового процесу пошуку людських останків, документування місця злочину, визначення причини та способу смерті та сприяння процесу ідентифікації на основі ДНК. Процес ідентифікації включає широкомасштабне генетичне зіставлення зразків родини зниклого безвісти із посмертними зразками зниклої особи, що забезпечить отримання незаперечних результатів ідентифікації та допоможе встановити зв'язок із місцем злочину в інших розслідуваннях;
- Забезпечення ефективної участі громадянського суспільства та об'єднань сімей зниклих безвісти, особливо під керівництвом жінок, у процесі розгляду справ зниклих безвісти з метою підвищення відповідальності держави та гарантування прав сімей зниклих безвісти;
- Підтримка співпраці між урядами та сприяння координації зусиль між державними органами, громадянським суспільством, міжнародними організаціями та дипломатичним співтовариством для ефективного вирішення проблеми зниклих безвісти;
- Активна адвокація та підвищення рівня усвідомленості щодо проблеми зниклих безвісти серед громадськості в Україні та політичних лідерів у всьому світі. Акцентування уваги на важливості вирішення цього питання для забезпечення безпеки, запобігання конфліктам, сприянню миру та міжнародному правосуддю;
- Підтримка зміцнення інституційної спроможності та законодавчої бази України для ефективного обліку зниклих безвісти та гарантування прав усіх сімей зниклих безвісти, незалежно від обставин зникнення, національності та інших факторів. Забезпечення прав сімей зниклих безвісти на правду, справедливість та відшкодування.

Збір контрольних зразків крові для аналізу ДНК.

Якість та застосування процесу ідентифікації на основі ДНК у сучасній високотехнологічній ДНК лабораторії Міжнародної комісії з питань зниклих безвісти (МКЗБ) у м. Гаага Нідерланди.

ПРОГРАМА МКЗБ В УКРАЇНІ

З липня 2019 року по жовтень 2023 року МКЗБ уклала Меморандум про взаєморозуміння між Комісією з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, а також Меморандуми про співпрацю з Міністерством охорони здоров'я України та Міністерством юстиції України. МКЗБ також уклала Меморандуми (Протоколи) про взаєморозуміння та співпрацю з іншими національними установами, такими як Головне Слідче Управління Національної Поліції України (НПУ), Тренінговий центр прокурорів України, Львівське обласне бюро судово-медичної експертизи та Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького.

У липні 2022 року МКЗБ розпочала комплексну Програму в Україні, яка базується на нещодавно розробленій п'ятирічній стратегії підтримки України в питаннях розшуку зниклих безвісти осіб у забезпеченні сталого процесу розшуку зниклих безвісти відповідно до міжнародних стандартів і принципів верховенства права.

Згідно угод з національними установами, МКЗБ проводить свою діяльність у таких напрямках:

- Збір даних про членів українських сімей, що проживають за кордоном та мають зниклих безвісти родичів у зоні конфлікту.
- Навчання українських фахівців методам ідентифікації особи на основі ДНК.
- Навчання українських фахівців технікам ексгумації та ідентифікації тіл з місць масових поховань.
- Навчання слідчих та криміналістів Головного слідчого управління НПУ щодо використання Інтегрованої системи управління даними (iСУД) МКЗБ.
- Підтримка розбудови та розвиток спроможності в галузі судової експертизи, судової антропології, збору та обробки даних, а також ефективного розслідування відповідних кримінальних проваджень.
- Проведення інформаційної кампанії та збору даних у Польщі та Німеччині для відбору біологічних зразків від родичів зниклих безвісти осіб, що спрямовані на підтримку зусиль у сфері ідентифікації в Україні. Кампанію по збору даних планується запустити в інших країнах, в яких наразі перебувають українські родини зниклих безвісти.
- Надання інформації на запити українських слідчих і прокурорів щодо техніко-криміналістичної допомоги у складних кримінальних провадженнях, що ними розслідуються.

Про МКЗБ

МКЗБ – це міжурядова організація зі штаб-квартирою в Гаазі, Нідерланди. Її мандат полягає в тому, щоб забезпечити співпрацю урядів та інших відповідальних інституцій у пошуку осіб, зниклих безвісти внаслідок конфлікту, порушень прав людини, катастроф, організованої злочинності, нелегальної міграції та інших причин, і допомогти їм у цьому. Це єдина міжнародна організація, яка займається виключно питанням зниклих безвісти.